

ETU- Nautatautiryhmä 11.01.2011

Laatija: Tuomas Herva, Heidi Härtel, Minna Kujala, Riikka Lasonen, Vesa Rainio, Olli Ruoho

5 SORKKAKYLPY JA PAIKALLISHOIDOT OSANA TARTTUVIEN SORKKASAIRAUKSIEN HOITOA

5.1 MISSÄ TILANTEISSA SORKKAKYLPYÄ KÄYTETÄÄN

Sorkkakylvyn tarkoituksena on paikallisesti hoitaa sorkka-alueen ihotulehdusta, sorkkavälin ihotulehdusta ja kantasyöpymää. Sorkkakylvyn teho perustuu sorkan, sorkkavälin ja sorkka-alueen ihon toistuvaan desinfiointiin, joka vähentää näiden tulehtuneiden/tulehdusherkkien alueiden bakteerimäärää. Sorkkavälin ajotulehdusten taudinpurkauksissa sorkkakylpyä voidaan käyttää terveiden sorkkien desinfiointiin vähentämään tartunnansaantivaaraa.

Sorkkakylpyä käytetään siis:

- sorkkavälin ihotulehduksen hoitoon
- sorkka-alueen ihotulehduksen hoitoon
- kantasyöpymän hoitoon
- sorkkavälin ajotulehduksen taudinpurkauksissa tartunnan leviämisen ehkäisyyn
- eläinsiirtojen yhteydessä tartuntojen leviämisen ehkäisyyn (katso ohje http://www.ett.fi/ohjeet_ja_lomakkeet/elainkauppa)

5.2 SORKKAKYLVYN TEKNINEN TOTEUTUS

Sorkkakylpy toteutetaan perinteisesti sijoittamalla lehmien kulkureitille (esim. lypsyaseman poistumisreitille) matala allas, jossa olevan liuoksen läpi eläimet kahlaavat. Altaan tulee olla niin pitkä, etteivät eläimet yritä hypätä siitä yli (n. 3 m). Sorkkien tulisi olla mahdollisimman puhtaat, jotta desinfiointiteho olisi hyvä ja liuos ei ennen aikojaan likaantuisi. Sorkkien puhtautta voi parantaa desinfiointiallasta edeltävällä huuhtelualtaalla tai pesemällä sorkkia lypsyasemalla esim. painepesurilla tai painevettä käyttäen. Vaihtoehtona allaskylvyille on sorkkakylpyliuoksen imeyttäminen huokoiseen mattoon, jonka yli eläimet kävelevät.

Sorkat voidaan desinfioida myös reppuruiskulla, paineruiskulla tai painepesurilla. Erityisesti tämä soveltuu parsinavetassa oleville eläimille, jotka eivät päivittäin kulje esimerkiksi lypsyasemalle.

5.3 SORKKAKYLPUUN KÄYTETTÄVÄT AINEET

Sorkkakylvyn tarkoituksena on tuhota bakteereja tulehdusvaarassa olevalta sorkan iholta ja jo tulehtuneista ihon kohdista. Tästä syystä sorkkakylpyyn käytetään desinfioivia aineita. Paras desinfektioiteho saadaan puhtaalla iholla, minkä vuoksi joissain sorkkakylpyvalmisteissa on lisäksi pesuaineita.

Periaatteessa sorkkakylpyyn sopii mikä tahansa ihodesinfektioon käypä aine. Tarkoitukseen on käytetty ainakin kuparisulfaattia, sinkkisulfaattia, formaliinia ja erilaisia kaupallisia desinfiointiaineita, kuten Virkon-S ja Virkon Advanced. Sorkkakylpyihin on saatavilla myös useita kaupallisia valmisteita, kuten esimerkiksi De Laval Foothbath Solution, De Laval 4 Hooves, Detergentium, Digiderm, Nova-Hoof GA- sorkkaliuos, Intra Hoof Fit, Kunto- sorkkaliuos ja Kovex-sorkkavaahto.

Sorkkakylvyn suurin haaste on pitää desinfektio-liuos jatkuvasti desinfioivana. Jos liuos menettää välillä desinfektioitehonsa laimenemisen tai likaantumisen vuoksi, sorkkakylpy sairauksien hoidon ja ehkäisyn sijaan levittää niitä.

Vahvin tieteellinen näyttö sorkkakylvyn tehosta on saatu kuparisulfaattiliuoksella

Sorkkakylpyyn käytetään 5% kuparisulfaattiliuosta (ongelmana käytetyn liuoksen ympäristövaarallisuus erityisesti kaloille) tai kaupallisia sorkkakylpyliuoksia (joissa niissäkin voi olla kuparisulfaattia). Liuos on vaihdettava kun 200 lehmää on kulkenut sen läpi. Vaihtoväliä voi pidentää huolehtimalla siitä, että sorkat sekä sorkkaseudun iho ovat puhtaat ja sijoittamalla allas paikkaan, jossa lehmät ulostavat harvoin.

5.4 PAIKALLISHOIDOT

Sorkka-alueen ihotulehdus ja sorkkavälin ihotulehdus ovat pinnallisia ihon tulehduksia, joissa paras teho saadaan paikallishoidolla. Sorkkavälin ihotulehdukseen ei suositella paikallisantibiootin käyttöä. Sen sijaan sorkka-alueen ihotulehduksen hoidossa antibiootin paikallinen annostelu on paikallaan. Yleisimmin käytetty antibiootti on oksitetrasykliini, jota saa valmiina aerosolina (Terramycin spray).

Ennen lääkitystä alue tulisi puhdistaa esim. painepesurilla hellävaraisella paineella varoen suihkuttamasta samaan pisteeseen liian pitkään.